

Woord vooraf bij de tweede, geheel herziene druk

Dwarslaesierevalidatie is een van de eerste gebieden van de geneeskunde waarin de medische, functionele, maatschappelijke en psychologische maatregelen ten behoeve van de patiënt op een gecoördineerde en gestructureerde wijze in de praktijk zijn gebracht. De dwarslaesierevalidatie heeft hiermee een voortrekkersrol voor de hele revalidatie gespeeld.

Het doel van dit boek is de kennis en ervaring, die in Nederland en Vlaanderen op het gebied van de dwarslaesierevalidatie bij diverse specialismen en disciplines aanwezig is, toegankelijk te maken voor werkers binnen en buiten deze sector.

Hoewel primair de revalidatiearts (in opleiding) als doelgroep voor dit boek voor ogen stond is het echter zo geschreven dat het ook praktisch is voor huisartsen, verpleeghuisartsen, neurologen, neurochirurgen, traumatologen, orthopeden, plastisch chirurgen, urologen en andere specialisten die patiënten met aandoeningen van het ruggenmerg behandelen.

Om snel een beleid te kunnen bepalen in de acute ziekenhuisfase en in de fase na de revalidatie, zijn de hoofdstukken "*Aandachtspunten tijdens de acute ziekenhuisfase*" en "*Aandachtspunten bij de nazorg*" opgenomen waarin, met als uitgangspunt de meest voorkomende verschijnselen en klachten bij een dwarslaesie in deze fasen, verder onderzoek en behandeling besproken worden, zonodig met een verwijzing naar andere relevante hoofdstukken in dit boek.

Daarnaast is dit boek zeker ook bruikbaar voor fysiotherapeuten/kinesotherapeuten, ergotherapeuten, verpleegkundigen, maatschappelijk werkers, psychologen en revalidatietechnici die dwarslaesiepatiënten behandelen.

Voor onderzoekers op het gebied van de dwarslaesierevalidatie is het hoofdstuk "*Resultaatmeting*" opgenomen waarin de meest gebruikte meetinstrumenten en de ervaring daarmee is weergegeven.

Evenals de eerste druk (1998) is deze tweede geheel herziene druk een samenwerkingsproject van de disciplinegebonden werkgroepen van het Nederlands-Vlaams Dwarslaesie Genootschap (NVDG). Daarnaast hebben vele specialisten die vanuit hun vakgebied met dwarslaesiepatiënten te maken hebben, aan dit boek bijgedragen.

Als opzet voor dit boek is de "International Classification of Function" (ICF) gekozen en niet een chronologische indeling in fasen na het ontstaan van de laesie (afgezien van hoofdstuk 28 en 29), of een indeling in specialismen of disciplines. Het voordeel hiervan is dat de revalidant centraal staat en, hoewel alle specialismen en disciplines meegewerkt hebben, overlappingsen vermeden zijn.

Hierbij wil ik mijn dank uit spreken aan de auteurs voor hun bijdragen, aan de referenten M. Rol en M. van den Broek en aan B. Henninger voor zijn bijdrage aan het produceren van de afbeeldingen.

Veel dank gaat uit naar de revalidanten en ex-revalidanten die hebben meegewerkt bij het maken van de afbeeldingen en die hebben toegestemd in de publicatie daarvan.

Ten slotte wil ik de drie sponsors bedanken die door hun financiële bijdrage deze uitgave mogelijk hebben gemaakt.

Dr. F.W.A. van Asbeck
Utrecht, november 2006